

MŰVELŐDÉSI HÁZ - ORGOVÁNY

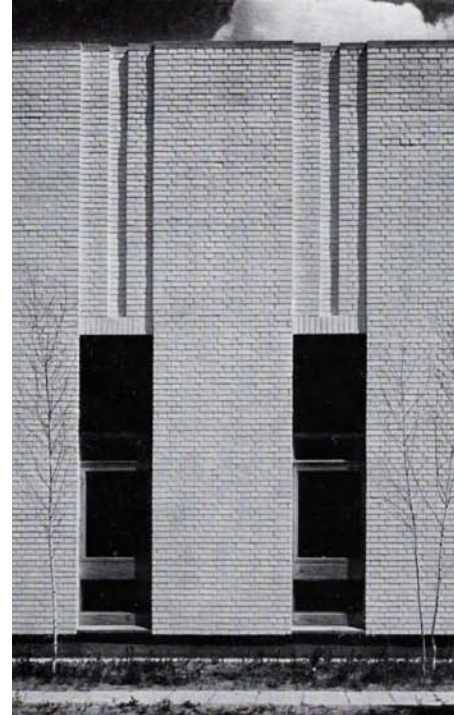
JURCSIK KÁROLY ÉS VARGA LEVENTE

1968-69

BORDÁS MÓNICA ÉS JUHÁSZ ÁGNES

BME ÉPÍTŐMŰVÉSZETI DOKTORI ISKOLA

ALKOTÁS - 2016-17

Az orgoványi művelődési ház a magyar modern építészet emblematikus épülete. „A belsőmagos szerkezetű, lapos tetős téglapépület, melyet Jurcsik Varga Leventével együtt tervezett, valóságos polgári bravúr: a panelos Kádár-rendszer tagadása, a kézimunka diadala a sorozatház-gyártással szemben. Nem hiába zárandokolt emiatt építész nemzedékek sora Orgoványba.” (Csontos János)

Az épület megépítése óta működik, funkciója változatlan, az elmúlt lassan 50 év alatt csak kisebb belső átrendeződés történt az épületen belül. 2008-ban az önkormányzat és az épület vezetősége célul tűzte ki, hogy az épületet szeretnék korszerűsíteni és bővíteni, ám a tervezés során szerzői jogi, etikai és építész szakmai problémák merült fel, és „csak” az épület egy részének felújítása történt meg (vitatható minőségben). A bővítés és a teljes körű felújítás gondolata nem veszett el, jelenleg szünetel, de a háttérben munkálkodik a tettvagy a használók részéről. A méretbeli alakítás mellett az elmúlt évek alatt - szerencsés módon - az építészeti szempontok is előtérben kerültek, vagyis cél az, hogy a ház hű maradjon az eredeti építészeti elképzelésekhez.

Feladatunk olyan gondolatok és tervek összegyűjtése és megálmodása, amely az építészeti és felhasználói szempontokat egyenlő mértékben tudja érvényesíteni, hiszen egy élő, folytonosan változó igényeket kiszolgáló házról van szó, melynek építészeti értéke vitathatatlan és megőrzendő. Első lépésként a lehető legtöbb dokumentum, anyag összegyűjtése a cél, majd a valós igények felmérése után a felújítás lehetséges eszközeit keressük, és végül az épület meglévő tereinek optimális használhatóságára teszünk javaslatot, és megvizsgáljuk, hogy a bővítés valóban szükséges és lehetséges-e, és ennek mi lehet a helyes módja.

FEJLESZTHETŐ MŰVELŐDÉSI OTTHONOK TERVPÁLYÁZAT 1967. ZOLYÓMI ALFONZ - MÉ 1969/1

„ Amilyen sikerük volt az elmúlt években az általános iskolai títusterveknek, annyira nem tudtuk megnyeri beruházó tanácsainkat a művelődési otthonok títusterveinek alkalmazására. Minthogy azonos, vagy közel azonos beruházók kétféle állásfoglalásával álltunk szemben, logikusan következett, hogy a művelődési otthonaink títusterveiben van a hiba. A szinte településenkénti igénykülönbségek (a nagyterem mérete, a helyi könyvtár megoldott vagy megoldatlan volta stb.) olyan títusterv-választékot követelt volna, ami a választék kidolgoztatási költségeinek gazdaságosságát tette volna kétségessé. (Esetleg csak egy-két ízben adaptáltak volna egy-egy adott títustert). E megfontolások vezették az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztériumot, valamint a Művelődésügyi Minisztériumot arra a gondolatra, hogy títustervek helyett egy sor szakaszosan is megépíthető, tehát fejleszthető, sőt egyes elemeiben különböző mértékben fejleszthető programtervet bocsásson községeink rendelkezésére. E tervsorozat kialakítását célozta az 1967. lefolytatott tervpályázat, és a díjazott, valamint a megvett tervek 1968. évi publikálása.

Mai felfogásunk szerint már nem a nagyterem létesítése a kultúrház-építés elsődleges célja. A nagyterem az esetek többségében vagy kihasználatlanul, vagy inkább csak a szórakozás (mozi, színelőadás, mobil berendezés, és vízszintes padló esetén táncmulatság) célját szolgálja, holott a tudományos-technikai forradalom időszakában a művelődési otthonnak ezen túlmenő, látókör- és ismeretanyag -fejlesztő feladatai is mind erősebben jelentkeznek. Ez a gondolatsor tükröződik az említett pályázat tervein. A beruházó szemszögéből tekintve: kiválasztja a számára legkedvezőbb megoldás egyik nagyságrendi változatát, és annak magját - a most már hosszabb időtartamra eldöntött és többé nem változtatható nagyságú nagytermet közvetlen kiszolgáló egységeivel - megépíti. A további években ezt a magot - anyagi lehetőségei és jelentkező szükségletek szerint - akár több ütemben is továbbfejlesztheti. Lehet, hogy a régi, már nem használt iskolában már jól berendezték a községi könyvtárat, ebben az esetben az új épületben csak a klub- és szakköri helyiségeket építik meg, de lehet, hogy éppen a könyvkölcsönzés iránt nagy az érdeklődés, s ezért a legkisebb nagyságrendű (A változatú) otthonhoz a legnagyobb (C változatú) könyvtár megépítése lesz indokolt.

...

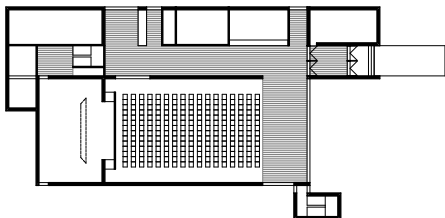
A 9 díjazott, ill. megvásárolt terv pályázónként 3-3 nagyságrendet, összesen 27 programtervet tartalmaz, de az adaptálási kombinációk száma ennek sokszorososa, így messze többet nyújt, mint egy bő típus-terv-választék.

Ezen túlmenően e tervek építőművészetünk fejlettségének reprezentánsai is, alkalmazásukkal nem vall szégyent egyetlen településünk sem. Hathatós segítséget nyújtanak a vakolatfantázia elavult formáinak kiküszöbölésére, a giccs elleni küzdelemre, nem utolsósorban a túlzott méretű, kihasználhatatlan nagytermek elkerülésére. Korábbi, nem eléggé megalapozott kulcsszámaink szerint kisebb településeknél a lakosság 10%-ára méretezték a nagytermet, ez a pályázat 8000 lakosra is 400 fős (5%) nagytermet irányoz elő, ugyanakkor bővebben dotálja a könyvtár, a klubélet, a szakköri foglalkozások helyiségeit.

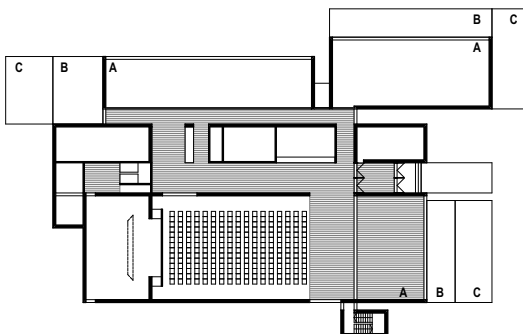
Előadás, filmvetítés, politikai megmozdulás, TSZ közgyűlés ritkábban van, a szabadidő eltöltésének napi igényeit a kisebb helyiségek elégítik ki. E megváltozott szemlélet jelentkezett a tervpályázat kiírásában és ezt a szemléletet értelmezték a legeredményesebben a díjazott és megvett tervek. Sajnos az 1967. évben lezárult pályázat eredményeit technikai okokból csak 1968. nyarán tudtuk közreadni, így még nincs tapasztalatunk e tervek népszerűségéről, de feltételezzük, hogy 1969-ben már lesz néhány községünk, ahol ezeket a magas művészeti szintű, korszerű, ugyanakkor viszonylag nem költséges terveket alkalmazni fogják. „

JURCSIK KÁROLY ÉS VARGA LEVENTE I. DÍJAS TERVE

A VERZIÓ

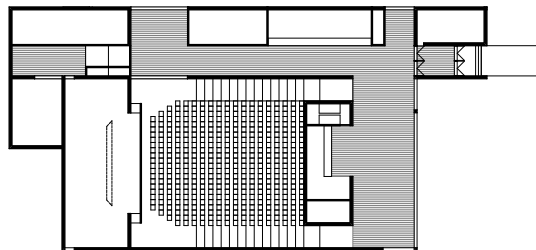

I. ÜTEM

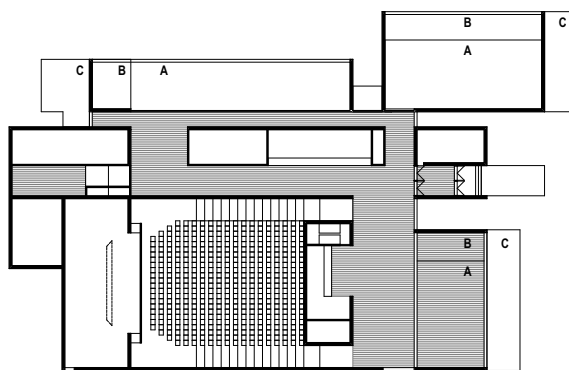

II-III. ÜTEM - VARIÁCIÓK

B VERZIÓ

I. ÜTEM

II-III. ÜTEM - VARIÁCIÓK

TERV ADAPTÁLÁSA ORGOVÁNYRA JURCSIK KÁROLY ÉS VARGA LEVENTE - MÉ 1969/5

„Az 1967. év végén lebonyolított „Fejleszhető Művelődési Otthonok” tervpályázaton elért eredményünk alapján szólított fel bennünket a kecskeméti ÉPSZER vállalat az orgoványi kulturház kiviteli terveinek elkészítésére.

A tervezésre igen rövid idő állott rendelkezésre, hiszen az épületnek egy éven belül, 1969 tavaszára átadásra készen kellett állnia. Így a munka sűrű beindítása miatt az alapozási terveket a megbízás után pár héttel már ki kellett adnunk.

Bár a program jelentős mértékben eltért a pályázati kiírástól, itt mutatkoztak meg a javasolt variábilis alaprajzi rendszer előnyei, az alapvető koncepciót változtatás nélkül tudtuk a módosult igényeknek megfelelően alkalmazni, a sokrétű kulturházi funkció kielégítésére az egyes terek összenyithatóságát, leválaszthatóságát, ill. az egyes részek szeparálhatóan történő használatát is biztosítani.

Az épület tömegformálását és részletképzéseit a felmenő téglaszerkezetek szerkezeti sajátosságai és lehetőségei határozták meg. Az épület karakterére az a jellemző, hogy a távolabbra tekintő gazdaságosság, igényesebb felületképzés figyelembevételével az összes felmenő falak kívül-belül fehérre meszelt nyerstégla felülettel kialakítottak. Ez a nálunk nem szokványos megoldás a részletkérdésekben - a nyílászáró szerkezetektől egészen az elektromos szerelésig - a tervezés során számos egyedileg megoldandó problémát vetett fel. Az épület - gépkocsin szalma közt szállított - mezőtúri téglából készült falazatok minősége, valamint az építési költségek alakulása igazolja, hogy ez a sok piszkos és drága befejező munkát szükségtelenné tévő építési mód nálunk is gazdaságosan alkalmazható.

Az épület színekombinációjára a külső-belső fehér falak és natúr borovi fa - nyílászáró színén kívül a külsőben a feketés-lila műemléki palaburkolatok, a belsőben a kék habalátétes PVC padlóburkolat, valamint a natúr fára és a kék, valamint a szürke szín különböző tónusaira tervezett belső berendezések, függönyök a jellemzőek.

Ahhoz, hogy a nagyon egyszerű, és tulajdonképpen hagyományos szerkezetekkel tervezett épület kellő minőségben és a kívánt hatást biztosítva kerüljön megvalósításra, a tervezés során az 1:10, 1:5, 1:1 léptékű részletekig kellett elmennünk az épület minden szerkezetének vonatkozásában, ezekhez sokszor részletes kivitelezési utasítást is adva. A kivitelező érdeme, hogy szándékunkat megértve, az építkezés során végig a „termelési” szempontok mellett az „építészeti” igények kielégítését is azonos hangsúllyal kezelte. Ennek köszönhető, hogy a bürokratikus ügyintézés formáinak túllépve a tervező és a kivitelező között igen termékeny és hatékony együttműködés alakulhatott ki. Ezért külön köszönet és elismerés illeti a kivitelező vállalat igazgatóját: Tóth Ernőt, a vállalat főmérnökét: Bencsik Imrét, valamint az építkezés művezetőjét: Kun Sándort.

Az épület mintegy 8 hónapos kivitelezési idő után 1969 márciusában a Tanácsköztársaság kikiáltásának 50 éves évfordulóján került felavatásra.”

FALUKÖZPONT HELYSZÍNRAJZ - 1966

1. Presszó és cukrászda egy része kultúrház
2. Református templom
3. Üzletek
4. Orvosi rendelő
5. Általános iskola régi épülete
6. Önkormányzat épülete
7. Nyugdíjas klub
8. Óvoda
9. Park
10. Áruház
11. Mozi
12. Gyógyszertár
13. Vendéglő
14. Boltok

SZROGH GYÖRGY - TÍPUS-GONDOLATOK

MÉ 1957/5-6

„Bizonyos új szerkezeteivel, formáival, ha kiütözik is egy meglévő környezetből, ez természetes lesz, mert kívülről jött, valami nagyobb egészből vitt oda valami újat, ami eddig ott nem volt, de ha jó és értelmes, akkor termékenyítőleg hat, egy helyi fejlődésnek kiindulása és élesztője lehet s ha ez a környezetében akárcsak egy részletnek, szerkezetnek megismétlésében is jelentkezik, már nem lesz egyedül. Nem ő akar hasonlítani mindenáron a falusi házhoz, de az utána következő építmények belőle is vesznek át, hozzá is hasonulnak és úgy nő bele a faluba, hogy a falu is hozzá nő.”

FALUKÖZPONT - 1975

1. Művelődési Ház
2. Református templom
3. Üzletek
4. Orvosi rendelő
5. Általános iskola régi épülete
6. Önkormányzat épülete
7. Nyugdíjas klub
8. Óvoda
9. Park
10. Áruház
11. Mozi
12. Gyógyszertár
13. Boltok
14. Boltok

ORGOVÁNYI MŰVELŐDÉSI HÁZ - IDÉZETEK SZROGH GYÖRGY - MÉ 1969/5

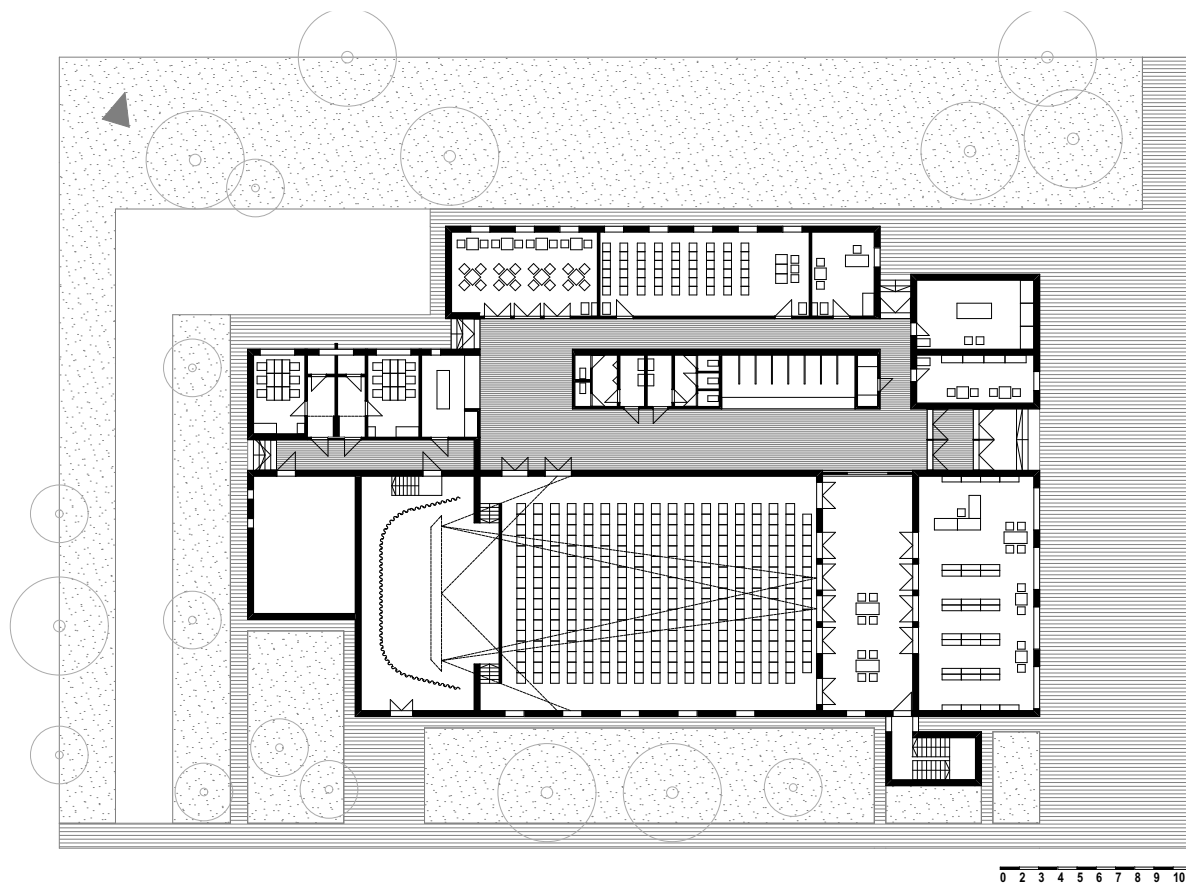
"Most új kultúrházat kapott, ami a falu életében nagy esemény, még ellenzői is akadtak, mondván hogy inkább az öregekről kellett volna előbb gondoskodni. Ez lehet igaz is, nem is, a sorrend eldöntésében az építésznek nincs szerepe, nem erre kapott megbízást. Arra azonban, amire kapott, az eredményre: az épületre viszont érdemes odafigyelni. "

"Az első kiemelt pont jellegzetessége, hogy a sokcélú nagyterem mellett „felnőttek” a hétköznapi funkciók. Azok, amelyek különleges műsor program nélkül is a klubszerű együttlétre, olvasásra, tv nézésre, kis előadásra, hobbi-szerű foglalkozásra, de akár csak beszélgetésre adnak újfajta keretet. Olyan házat kíván ez, amelyben az otthonosság az elsődleges, amely vonz, ahová szívesen mennek az emberek, amely eközben úgy kulturált, hogy elfogultság nélkül lehet belépni, és mégis nevelni, tanítani képes a szépre, a tisztára, mindarra, amit egy jó építész adni tud és ezért adnia kell."

"A terek egymásba fonódnak, ha kell keményen elválasztva a benne folyó programot, ha kell egymásba kapcsolódnak, vagy ha kell, mint sziget osztják a belül nyüzsgő élet folyó áramát. Egyfajta természetes rugalmasság jellemző erre a szerkesztési módra. A legizgalmasabb talán az előcsarnok felfogása és képzése."

"Az előcsarnok megszűnt ún. előcsarnok lenni. Szívéyes és okos központi tér, amely ezeket a tulajdonságait nemcsak alaprajzi kialakításától kapta, hanem attól az atmoszférától, amely az anyagok, színek használatának egyszerűségével, de pl. a világítások sokrétű változása révén sokfajta arculattal jelentkezik. A kevés eszközt használó és mégis rendkívül gazdagon mesélő részletképzés minden építészeti igényre megművelt felülettel felel és ez az eszköztelen művesség (eszköztelen, mert külön kellékeket nem használ) leírhatatlanul,- csak tapasztalhatóan - egyszerű."

MEGÉPÜLT ALAPRAJZ

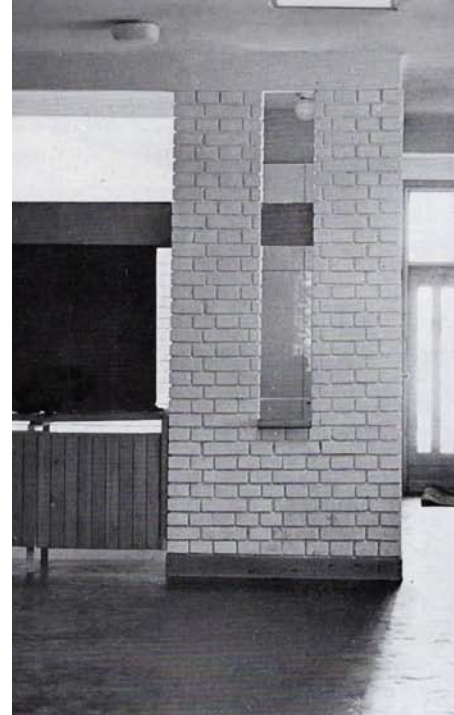
ORGOVÁNYI MŰVELŐDÉSI HÁZ - IDÉZETEK SZROGH GYÖRGY - MÉ 1969/5

"A nagyterem világát szeretném kiemelni a terek sorában. Vízszintesen nézőtéri padlójával, kivehető és egymásba rakható jól választott dán típusú székeivel és mindent tudó, nem is olyan kis színpadjával mind a Kecskeméti Színház itteni előadásaira, mind pedig gyűlésre vagy táncmulatságra egyformán jól használható. S ha az előbbieket szerint az „előcsarnok-társalgó” bújócskázó szövésével teljesítette sokrétű hivatását, akkor itt most a nagyterem jól méretezettségével és jól méretezett egyszerűségével tud mindent, amit tudnia kell. Egyszerűsége a legfőbb díszjele is. Téglány alaprajza, oldalfalán csak a téglák rajza, az ajtók, ablakok nyílásaránya, padlóján az említett székek és az ezzel korrespondáló lebegő fenyőfa mennyezet alakítják a szép, puritán nézőteret. A színpadra irányulást a mennyezet lemezből kivágott és megbillentett két hangterelő egyszerűen szerkesztett zsállemeze is segíti."

"Tehát a szerkesztésmód. Jelentkezik az épületen, kívül és belül, az a határozott szándék, amely néhány döntő anyagra és építési módra szűkíti le és szorítja be mint abroncsba az épület egészét, s itt nem tesz különbséget külső és belső közt, amely - mint egy vers ritmusa vagy rímel- a bezárt mondanivalót éppen az abroncsok szorításában izzítja fel."

"Az architektúráról, architektonikus hatásokról még nem is szóltam. Pedig van, vannak és nagyon szépek is. Akár önmagában vesszük az épületet, az arányosan váltakozó alacsonyabb és magasabb tömbök játékát, a leválasztott, újabb tagolást adó vetítógéphi lépcsőtornyot, amelyeket körüljárva mindenütt változatos, egyszerűségében is nagyon sokrétű, finom fehér és szürke fény árnyékokból szőtt képeket kapunk, akár azt nézzük, hogy ez a lakóháznál nagyobb épület hogy tud illeszkedni a lakóházak sorához, csak annyira és úgy emelkedve ki közülük, ahogy szerepe szerint erre igényt is tartunk."

"A belsőépítészet-építészet viszonya itt az épület szemléletében, szerkesztésmódjában olyan meghatározott, azaz elválaszthatatlanul egy, hogy a dicséretet ebben a vonatkozásban is a szerzők belső ügyének kell tekinteni, és ez ismét a legjobb eset, amivel találkozhatunk. A bútorok jól választottak, anyagban, színben, formában hiánytalanul illeszkednek, akár tervezetten akár csak a kiválasztása korlátozódott a tervezés."

KÖZELMÚLT ÉS JELEN

A megépülése óta az épület nyugalom élt egészen 2008-ig, amikor a község és az intézmény vezetősége célul tűzte ki, hogy az évtizedek alatt műszaki állapotában leromló házat felújítják, korszerűsítik, és ha lehetőség nyílik rá, akkor bővítik is. Ebben az évben pályázatot nyújtottak be az MVH-hoz Integrált Közösségi Szolgáltató Tér kialakítására. Az első körben pozitív elbírálásban részesült az önkormányzat. A második körben papírra vetették az elképzeléseket, ekkor készült egy terv a tetőtér beépítésére. Az a vázlat az intézmény vezetőjének elképzelése volt. A lapostető vízszigetelése már évek óta nem látta el feladatát, a tető ázott, és még szükség lett volna pár helyiségre az épületben, így a lapostető lecserélése magastetőre tűnt a legkézenfekvőbb ötletnek. Sajnos ebben a fázisban az épület építészeti értéke és jelentősége nem volt ismert a vezetőség részéről, akik célja nem az épület „tönkretétele”, sokkal inkább megmentése és jobb használhatósága volt. A képviselő testület, polgármester és jegyző urak támogatták a második fordulóban való részvételt is, hiszen mindenki tudta, hogy az „épülettel kezdeni kell valamit”, hogy az állagmegóvás, és alapfejlesztés biztosítva legyen. A második kör is pozitív elbírálásban részesült.

Ekkor kezdődött az építészfórumon az épületre való felfigyelés. Mivel rövid határidő volt a tervezői dokumentumok benyújtására, ezért Makkainé Hoksza Évát kérték fel a tervek elkészítésére. A tetőtér beépítése (hogy megfeleljen az akadálymentesítés követelményeinek, liftet kellett volna beépíteni) felemésztette volna a támogatási összeg jelentős részét, ezért a toldalékpület lehetőségével számoltak.

A tervező megkereste Jurcsik Károlyt (az eredeti tervezőt) a hozzájárulás miatt, aki akkor már nagyon beteg volt, rövid idő múlva meg is halt. Özvegye, Jahoda Maja nem szeretne volna, ha férje egykori munkájához bárki hozzányúlt volna. Viszont a tervek elkészültek 2009-ben.

...

Nem sokkal ezután Varga Levente (egykori társtervező) és munkatársa is bemutatott egy tervet a toldaléképületre vonatkozóan egy testületi ülésen. Majd ezután hosszú csend következett.

Dr. Lóczy Boglárka polgármester asszony megbízta az intézmény igazgatóját, Gál Szilviát és a műszaki ügyintézőt, Ficsor Donátot, hogy a pályázat megvalósulása érdekében tegyenek lépéseket, hogy a jelenlegi épület felújítására használhassák a pályázati támogatási összeget, mely közel 50 millió forint volt. A felújításra vonatkozóan Szép Tivadar kapott megbízást, aki Varga Leventével, és a műemlékvédelmi hivatallal is folyamatos kapcsolatban volt a tervezés során. 2013. szeptember és 2014. január közötti időszakban történt a felújítás. 2015-ben az intézmény vezetőjét felkereste Tóth Ernő, aki a művelődési ház ÉPSZER általi építésének kivitelezője volt. Egyrészt kíváncsi volt arra, hogy egykori munkája hogy néz ki a mai napokban, másrészt pedig hangot adott annak, hogy az épület külső felújítása is szükségszerű. Egyszer látogatást tett Jahoda Maja és Vinczellér Zsolt (építész, belső építész) társaságában a művelődési házban olyan céllal, hogy szívesen dolgoznának a további felújítással kapcsolatban, hogy az épület korszerű legyen, de hű maradjon a tervezői elképzelésekhez. Sajnos a tárgyalások tavaly év végén megszakadtak.

Az épület teljes felújítására a keret nem volt elegendő, amely azonban szükséges lenne. Emellett a felújítás során kicserélt ablakok, belsőépítészeti elemek nem az eredeti megjelenéshez méltón kerültek kialakításra. A bővítésre az igény jelenleg is meg van, viszont a fenntartási költségek emelkedése miatt az önkormányzat kétségeket táplál ennek helyessége iránt.

A művelődési ház igyekszik befogadni minden olyan csoportot, kezdeményezést, ami a közösség építését, a kultúra fejlődését hivatott szolgálni. Nem most éli fénykorát ebben a tekintetben a település, mert az épülethasználaton kívül nem igazán tudja mással támogatni őket. Egy helyi rendezet értelmében természetesen helyet kapnak az iskola, óvoda rendezvényei, civil szervezetek rendezvényei (kulturális egyesület, drámacsoport, polgárőrség, tűzoltóság, lovasklub, mozgáskorlátozottak egyesülete, Örömhír Alapítvány stb.), helyi szervezetek, mint Hegyközség, Gazdaszövetkezet (évi 1-2 alkalom) nyugdíjasklub rendezvényei. Jelenleg működik itt tánciskola, baba-mama klub, a könyvtár, az épületben várja ügyfeleit a falugazdász is. Bálak, lakodalmak, családi rendezvények megrendezésére is nyitott, bár ilyen tekintetben erősen hiányos a felszereltség.

JÖVŐ

Az épület kapcsán feladatunk nem csupán egy egyszerű bővítési vagy átalakítási terv kidolgozása, hanem egy összetett és nagyon sokszereplős, sok éve tartó folyamat feltérképezése és az egyes szempontok egymáshoz való közelítése is. Ennek az épületnek jelentősége kettős. Egyrészt építészeti kincs, melyet ehhez méltón szükséges és kell kezelni, másrészt egy élő, változó színtér, melynek szolgálnia kell az őt használókat, és azt a lehető legjobban kell tennie.

Közelíteni szükséges az építészeti és a használói érdekeket, és ezt csak együttműködéssel és egymás megértésével lehet, és így is érdemes tenni. Tehát a tervezés kezdeti szakaszán elengedhetetlennek tartjuk az épület tervezésének és történetének részletes megismerését, a használat módjának és kívánalmainak változását, és a jelenlegi igények felmérését, majd mindezek alapján szeretnénk keresni azokat a lehetőségeket, amelytől még jobban tud működni ez az épület. Ennek legjobb módját beszélgetések útján látjuk, minden egyes résztvevő bevonásával, a lehető legtöbb nézőpontból.

2012

TERVEZÉSI LÉPÉSEK

1. Értékkataszter készítése
  - mi eredeti az épületben, épületen
  - az építés óta felújítás, átalakítás érte - mi ennek az építészeti megítélése (műszakilag/építészetiileg helyes vagy sem)
  - mi szorul cserére, felújításra
  - mit lenne érdemes eredetiben visszaállítani
2. Problématérkép készítése
  - műszakilag mivel van probléma
  - építészetiileg, megjelenésében problémás
  - funkcionális használatnak nem megfelelő (főként helyiségek használata)
3. Meglévő helyiségek optimális kihasználhatósága
  - a jelenlegi használati igények és helyiségek funkcionális használatának és használhatóságának összevetése
  - terv készítése a jelenlegi épület optimális használhatóságára (minimális építészeti beavatkozásokkal)
4. Terv a bővítésre
  - valós igények alapján a bővítés gondolatának vizsgálata
  - bővítés lehetséges irányainak meghatározása (épületrész/átmeneti terek/külön épület stb)
  - bővítési program készítése
  - terv készítése

2016

HELYSZÍNRAJZ - NAPJAINKBAN

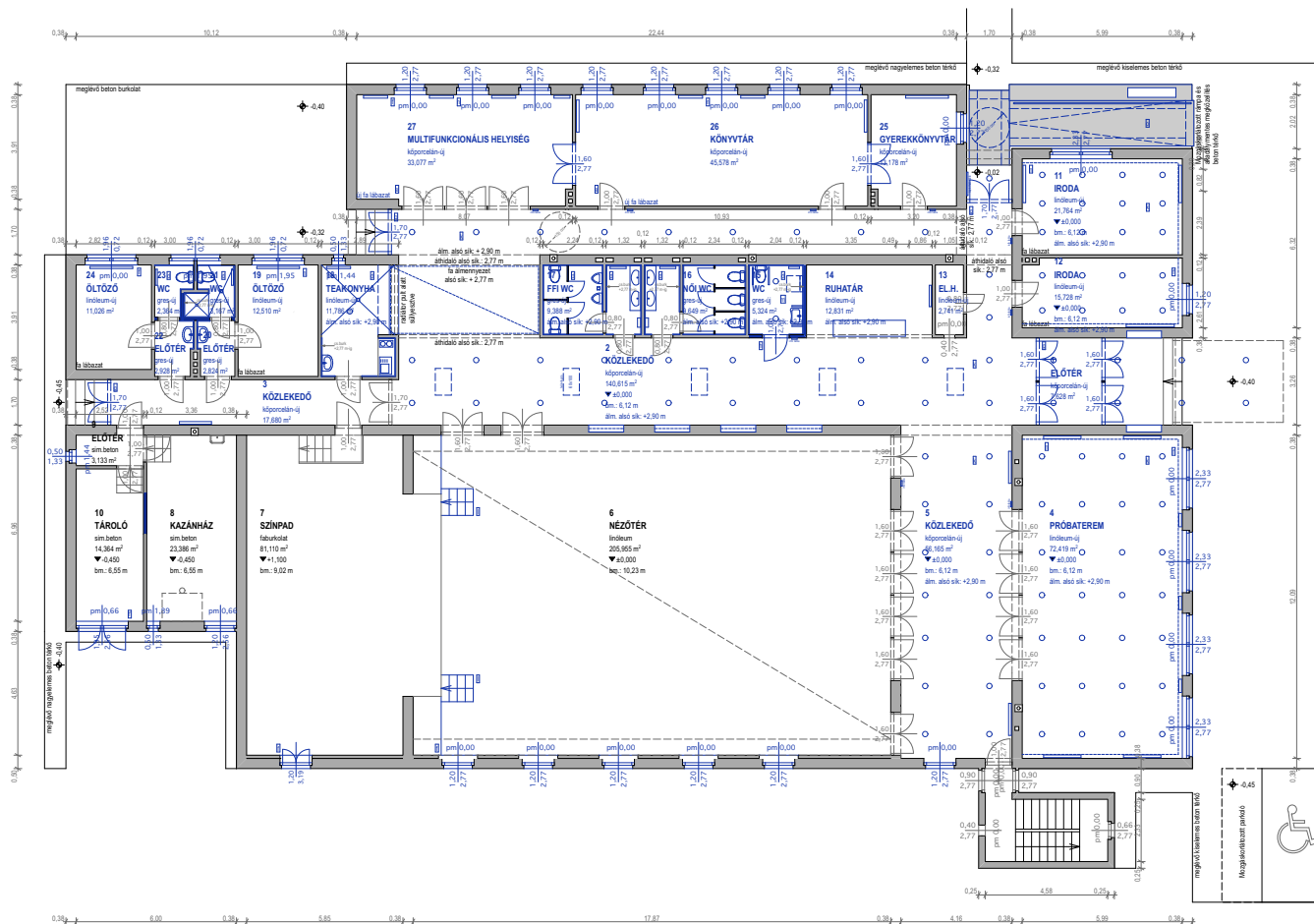
1. Művelődési Ház
2. Református templom
3. Üzletek
4. Orvosi rendelő
5. Általános iskola régi épülete
6. Önkormányzat épülete
7. Nyugdíjas klub
8. Óvoda
9. Park
10. Áruház
11. Egészségmegőrző központ
12. Gyógyszertár
13. Boltok
14. Boltok
15. Parkoló

ÉRTÉKKATASZTER I. - KORSZERŰSÍTÉSSEL FELÚJÍTOTT ELEMEK

FELÚJÍTOTT ÉPÜLETSZERKEZETEK

- a - új padlóburkolat: linóleum
- b - új padlóburkolat: kőporcelán
- c - új padlóburkolat: gres
- d - új falburkolat: kerámia
- e - új lábazat: fa
- f - új külső nyílászáró: ablak
- g - új külső nyílászáró: ajtó
- h - új belső nyílászáró: ajtó
- i - álmennyezet: gipszkarton
- j - álmennyezet: fa
- k - új lámpatestek
- l - új mobil lépcső
- m - új mozgássérült mosdó
- n - új fűtőtestek

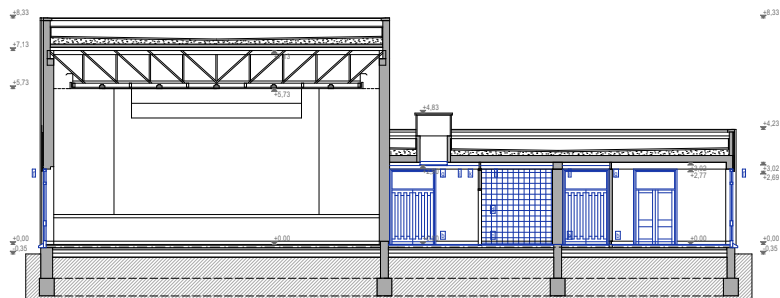

ÉRTÉKKATASZTER II. - KORSZERŰSÍTÉSSEL FELÚJÍTOTT ELEMOK

FELÚJÍTOTT ÉPÜLETSZERKEZETEK

- a - új padlóburkolat: linóleum
- b - új padlóburkolat: kőporcelán
- c - új padlóburkolat: gres
- d - új falburkolat: kerámia
- e - új lábazat: fa
- f - új külső nyílászáró: ablak
- g - új külső nyílászáró: ajtó
- h - új belső nyílászáró: ajtó
- i - álmennyezet: gipszkarton
- j - álmennyezet: fa
- k - új lámpatestek
- l - új mobil lépcső
- m - új mozgássérült mosdó
- n - új fűtőtestek

ÉRTÉKKATASZTER III. - KORSZERŰSÍTÉSSEL FELÚJÍTOTT ELEMÉK

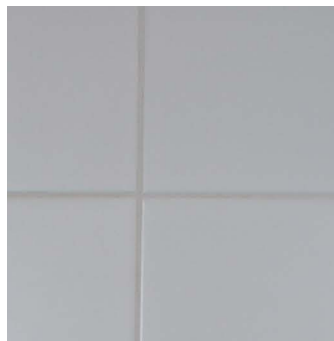
a

b

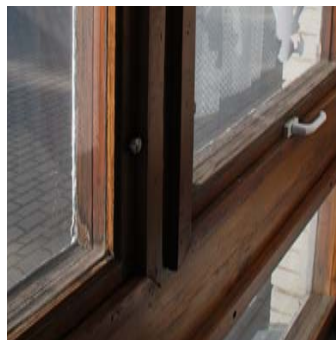
c

d

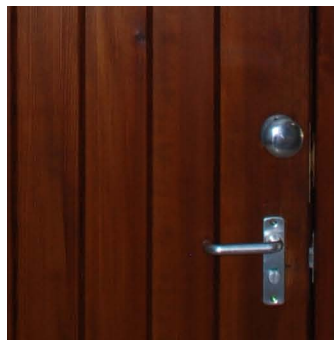
e

f

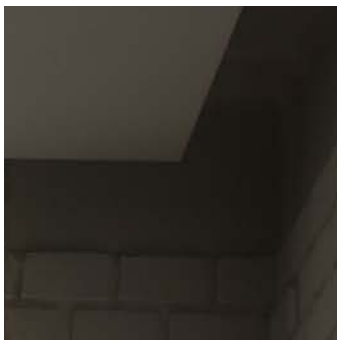

g

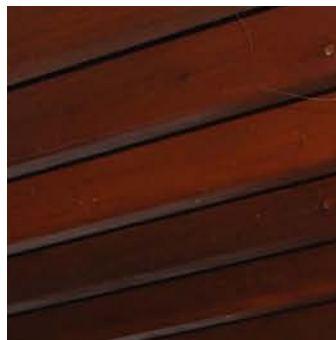

h

ÉRTÉKKATASZTER IV. - KORSZERŰSÍTÉSSEL FELÚJÍTOTT ELEMEEK

i

j

k

l

m

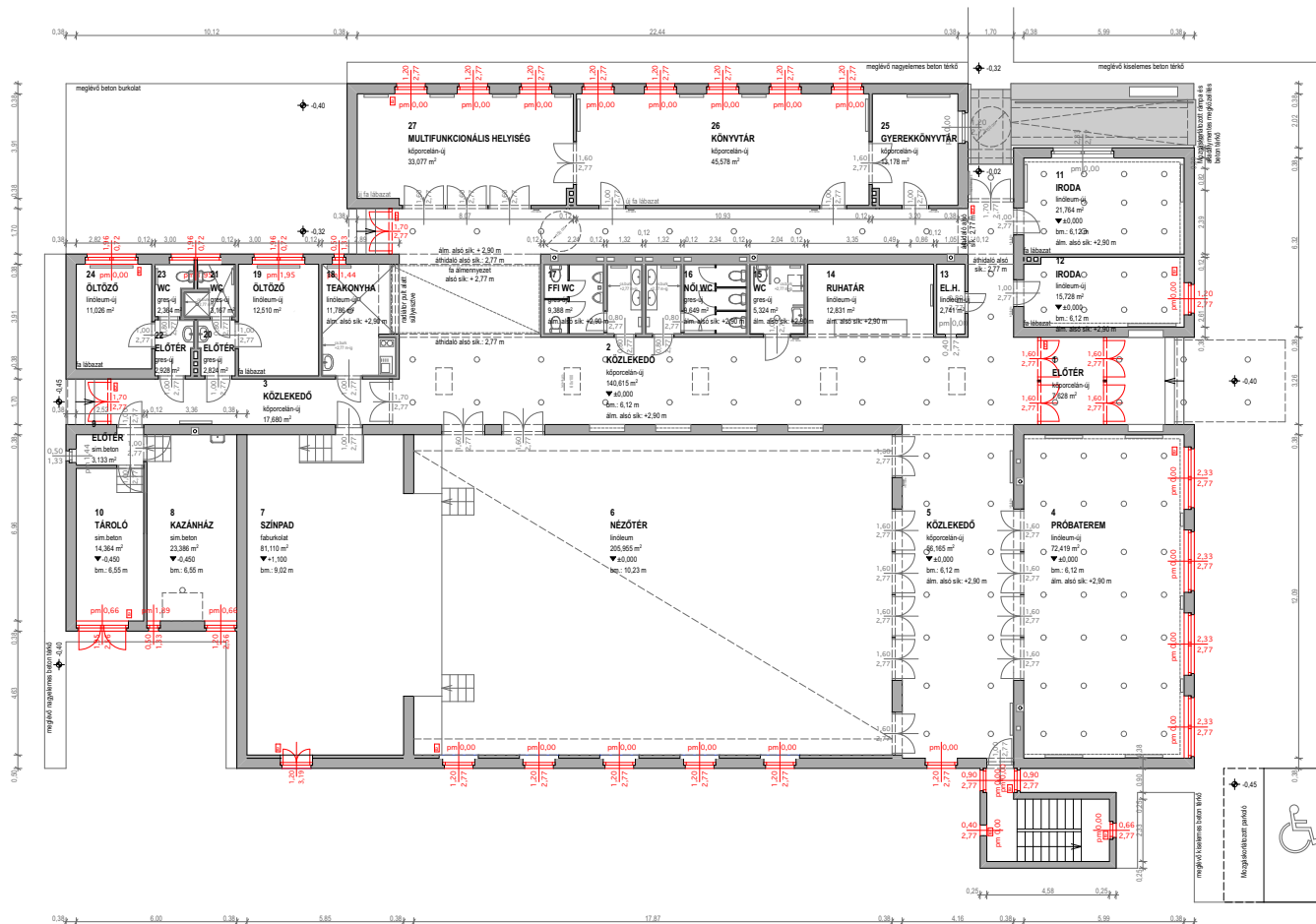
n

ÉRTÉKKATASZTER V. - FELÚJÍTANDÓ ELEMEEK

FELÚJÍTANDÓ ÉPÜLETSZERKEZETEK

- a - felújítandó külső nyílászáró: ablak
- b - felújítandó külső nyílászáró: ajtó
- c - felújítandó felülvilágító szerkezet
- d - felújítandó tetőszerkezet
- e - felújítandó külső homlokzati festés

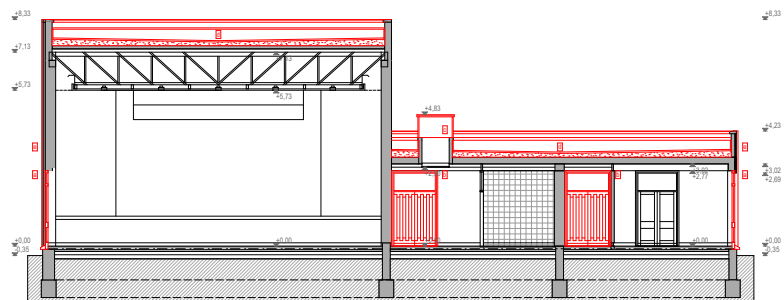

ÉRTÉKKATASZTER VI. - FELÚJÍTANDÓ ELEMEEK

FELÚJÍTANDÓ ÉPÜLETSZERKEZETEK

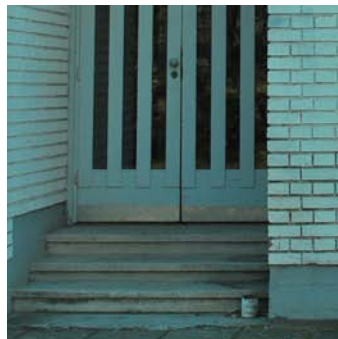
- a - felújítandó külső nyílászáró: ablak
- b - felújítandó külső nyílászáró: ajtó
- c - felújítandó felülvilágító szerkezet
- d - felújítandó tetőszerkezet
- e - felújítandó külső homlokzati festés

ÉRTÉKKATASZTER VII. - FELÚJÍTANDÓ ELEMÉK

a

b

c

d

e

KAPCSOLAT

Az adatgyűjtés, kutatás és az ezt követő tervezési folyamat szerves részét képezi a személyes kapcsolattartás egyrészt a tervezőkkel, az építkezés résztvevőivel, az intézmény és önkormányzat vezetőivel és a használókkal. Úgy tűnik, minden résztvevő a maga területéhez kapcsolódóan nagyon szívesen részt vesz a közös gondolkodásban és munkában, így egy olyan gyűjtés, majd terv jöhet létre, amely valós igényeken alapszik.

Tervezők:

Varga Levente

Jahoda Maja

Tóth Ernő

Gál Szilvia

dr. Lóczy Boglárka

Ács István

Gyarmatiné Márton Olga

Kivitelezés vezetője:

Művelődési Ház Igazgatója:

Orgovány község polgármestere:

Kivitelezésen dolgozó:

Iskola igazgatója:

Civil szervezetek vezetői és használók

2016

ÜTEMEZÉS

2016. november-december

- anyaggyűjtés, rendszerezés, feldolgozás
- tervpályázati, tervezési és kivitelezési dokumentációk
- beszélgetés az intézmény és a község vezetőségével
- beszélgetés Varga Leventével

2016. december

- helyszínbejárás, jelenlegi fotódokumentáció
- értékkataszter és problématérkép készítése

2017. január-február

- helyszíni beszélgetések, többszöri bejárás, valós használói igények felmérése
- gyűlés szervezése az épületbe, amelyen az intézmények vezetői, a civilszervezetek képviselői elmondhatják gondolataikat és igényeiket

2017. február-március

- Doktori Iskolás kirándulás és épületbejárás szervezése az épületbe
- kiállítás: az épület vitrinjeibe az összegyűjtött anyagunkból helyi kiállítás szervezhető

2017. február - május

- tervezés, tervek elkészítése

2017. június

- tervek bemutatása az épületben a község lakói számára (elvihető kis kiadvány készítése)

KAPCSOLÓDÁS - REGIONALISTA TÖREKVÉSEK

Az identitás iránti igény és a globális modernizáció kettőssége folyamatosan felmerülő problémakör a 20. század építészetének második felében.

Az irány a környezet sajátos problémái iránti érzékenységekben született, de nem egyenlő a nemzeti karakterológia a vágyképével, ezért a látótér bővítését szükségszerűnek tartja.

Nem zárkózik el a világkultúrától, hiszen a különböző kultúrák kölcsönhatásának termékenyítő hatása van, az új tapasztalások, ismeretek értelmében folyamatosan, tudatosan tudja formálni és újragondolni saját regionális kultúráját.

Nem utasítja el a modern építészet előremutató elmeit, az új technológiákat, de kritikusan áll a globalizáció folyamatához, ezért hangsúlyt fektet a helyi anyagokra, kézművességre, szemben az általánossal, központival, iparosítottal.

Szándékát tekintve ezért regionalistának mondható a két világháború közötti nemzeti és népi (pl. az Alföld téglaeépítészetének megteremtésére irányuló) törekvések, és tartalmazott regionalista elemeket a „szocreál” építészet is.

Ezek alapján sorolhatók ide azok a romantikusabb hangvételű alkotások is, melyek a skandináv vagy angol téglaeépítészet reminiscenciáit is érzékeltetik; Hofer Miklós szentendrei művelődési háza, Nagy Elemér bolgár követségi rezidenciája, és az általunk választott orgoványi művelődési ház.

„Talán paradox megállapításnak tűnik, hogy a skandináv és angol (tehát „idegen”) hatást mutató épületeket is regionalizmusként említettük, de vegyük figyelembe, hogy századunk első évtizedében éppen a fiatalok nemzeti romantikája ugyanehhez a két forráshoz, az angol és a finn építészethez fordult inspirációért. A nemzeti identitás keresése nem zárja ki a kultúrák közötti keresztutak igénybevételét sem.”

KAPCSOLÓDÁS - TÍPUS-GONDOLATOK

Az orgoványi művelődési ház olyan korban épült, mikor az építészeti tömegtermelés és tipizálás foglalta el a vezető szerepet, a kitűzött célok a minél rövidebb idő alatti elkészülés, általános igények kielégítése, kizárólag típusszerkezetek és típuselemek alkalmazása a gyors építhetőség és gazdaságosság érdekében. Az individuális szempontok háttérbe szorultak, az egyes részletek egyedi kidolgozása kerülendő volt. Típustervek készültek sorra minden funkcióra, legyen az középület vagy magánépület. Ezen kívánalmak sajnos a legtöbb esetben nem minőségi, hanem mennyiségi alapokra helyezték a terveket majd épületeket, és a tervezők munkáit.

Ez a ház azonban egy kivétel volt, egy felkiáltójel. Minden egyes gondolat, szempont és cél megjelenik benne, amelyet a tömegtermelés a zászlójára tűzött, de mind megfordítva-kifordítva úgy, hogy az az építészetet és a ház használóit szolgálja, a lelketlen termelésben lelkes gondolatokat formált meg.

Ez a ház a maga korában nemcsak felkiáltójel, hanem kérdőjel is volt. „*Van e igény erre? A művességnek ez a foka-formája nem ütközik-e az iparosítás, a tömegcikk másfajta igény mértékével? A sokunknak is feltehető kérdésre én magam elég egyértelműen azt a választ látom értelmesnek: nem ütközik. Nem zárja ki egymást. Éppen hogy: más-más igényre másként kell felelni. Az uniformizálódást a gondolkodásban is kerülni kell. A világ azért szép, mert sokrétű és gazdag. Ezt kár volna megpróbálni csökkenteni. Megvan a soknak és kevésnek, a mikró és makrónak is a maga világa és helye. A labor nem mond ellent az üzemnek, az egyén a társadalomnak, az egyedi a tömegesnek. Egymást segítik, békésen élhetnek egymás mellett. Egyetlen kritériuma van csupán ennek: igaz legyen és tegye meg saját területén a legtöbbet. Mert megtette, ezért és ezt üdvözlöm az orgoványi kultúrházban és abban a gondolkodásban, amely létrehozta.*” (Szrogh György 1969.)

A tervpályázati típustervből az adaptálás, a tervezés során minden részletében egyedi épület készült. Az iparosítás vagy kézművesség, az egyedileg tervezett részletek vagy típustermékek használata, az általános vagy adott esetre érvényesíthető igények kérdésköre ebben az épületben összesűrűsödik, a kor építészeti kérdései mind sorra vehetőek ezen az egy épületen.

FORRÁSOK

tervpályázati anyagot bemutató Művelődési Otthonok 1969 című, Lakóterv által kiadott füzet

levelezés és jegyzőkönyv a nyertes pályázat Orgoványra való adaptálásáról

levelezés a tervek készítéséről

levelezés és jegyzőkönyv a kivitelezésről, anyagszállításokról, munkafolyamatokról, költségvetésről

Magyar Építőművészet 1969/1. száma 2-8. oldal: Fejleszthető művelődési Otthonok tervpályázat 1967, nyertes tervek bemutatása

Magyar Építőművészet 1969/5. száma 37-45. oldal: Művelődési ház, Orgovány (Szrogh György épület leírása)

jegyzőkönyvek, tervek és pályázati anyagok a 2008 és 2014 közötti átalakítási tervekről, felújításról

<http://epiteszforum.hu/botrany-orgovanyban> (2009.10.09 <[http://epiteszforum.hu/botrany-orgovanyban%20%20\(2009.10.09\)>](http://epiteszforum.hu/botrany-orgovanyban%20%20(2009.10.09)>).)

<http://epiteszforum.hu/orgovany-hirek-es-tervek> (2009.10.16 <[http://epiteszforum.hu/orgovany-hirek-es-tervek%20%20\(2009.10.16\)>](http://epiteszforum.hu/orgovany-hirek-es-tervek%20%20(2009.10.16)>))

<http://epiteszforum.hu/orgovany-muvelodesi-haz>> (2009.11.04)

<http://epiteszforum.hu/elutasitotta-a-tervtanacs-az-orgovanyi-bovitest> (2009 <[http://epiteszforum.hu/elutasitotta-a-tervtanacs-az-orgovanyi-bovitest%20\(2009\)>](http://epiteszforum.hu/elutasitotta-a-tervtanacs-az-orgovanyi-bovitest%20(2009)>). 12.01)

IKSZT teljes pályázati anyaga (korszerűsítési terv)